

Rapport 04: Nyckelord i filnamnet

255 tecken i filnamnet skapar nya möjligheter

Hans Holmqvist

2021-05-31. Granskad 2023-01-16

Filnamn och Nyckelord.

Jag har inte funnit någon författare som ur hobbyfotografens perspektiv belyser hur filnamnets 255 möjliga tecken i filnamnet kan användas för viktig filinformation. Detta kan hänga samman med en ofta förekommande rekommendation, att filnamnet ska vara kort och av historiska skäl inte innehålla mer än 31 tecken (Krogh 2018) ¹. Se också Holmqvist 2023 ² som visar att 247 tecken fungerar både enligt specifikationer för olika operativsystem, och vid praktiska prov med vanliga fotoprogram.

Syfte

Med syftet att göra information om bildfilers innehåll lätt tillgänglig också i framtiden, finner jag det naturligt att då ställa frågan om varför ”Nyckelord” inte skulle användas även utanför Lightroom-sfären. Det huvudsakliga skälet för att göra detta är att Nyckelord i Lightroom är en företagsägd funktion som inte är fullt kompatibel med andra programvaror och som dessutom kan förväntas omvandlas utan att vara omvärlds- och bakåtkompatibelt samt i ett långt tidsperspektiv eventuellt försvinna.

¹ Krogh, P. (2018) ”The DAM Book 3.0, Digital Asset Management for Photography”, DAM Useful Publishing, USA

² Holmqvist, H. (2023) ”Rapport 1A: 217-247 tecken i filnamn i Lightroom och Finder. www.hallbarabilder.org

Läggs nyckelorden i stället i filnamnet blir de universellt synliga och tillgängliga. Filnamn är till skillnad från Nyckelord en nödvändig funktion i alla program som hanterar datafiler. Detta förhållande, att filer måste ha namn, kan förväntas bestå under en lång tid framåt. Däremot kommer nyckelordhantering mer sannolikt att förändras

Detta hindrar inte på något sätt att man samtidigt använder nyckelord inom Lightroom i pågående arbeten där de kan vara till stor hjälp inom i synnerhet korta och överblickbara tidsperspektiv.

Nyckelord tillför egentligen inte mer än vad filnamn gör. Skillnaden är filnamnet är universellt användbart. Krogh varnar också för att nyckelord kräver väl genomtänkta ordval för att verkligen bli till hjälp. Den erfarenheten skulle jag vilja komplettera med att filnamn är betydligt lättare att administrera med hjälp av mallar i Lightroom än vad Nyckelord är.

Problemen

Lightroom fungerar som en proprietär programvara på en konkurrensutsatt marknad där kommersiella bedömningar alltid måste styra företagets beslut för att det ska överleva. Detta skapar å ena sidan kraftfulla och effektiva produkter, men också en osäkerhet om hur länge produkterna existerar innan de ersätts på ett sätt som gör tidigare versioner inaktuella och så småningom oanvändbara.

De första Lightroom katalogerna fungerar t.ex. inte med nuvarande program och den utvecklingen kommer mycket sannolikt att fortsätta.

Sett i ett längre tidsperspektiv så kan man således förvänta sig att all information som nyckelord och andra taggar som finns i Lightrooms katalog inte kommer att vara tillgängliga i framtiden.

Därtill kommer en stor osäkerhet om andra filhanteringsprogram kan, eller inte kan, läsa t.ex. Lightrooms nyckelord. Det tycks gå i viss mån ibland men det är inget man kan förlita sig på. Användaren blir därmed fastlåst vid en viss programvara om inte hen är beredd att förlora mycket nedlagt arbete på taggar och nyckelord vid ett byte till en konkurrerande programvara. Detta kan förmodas vara avsikten och således en av företagets strategier som företaget kommer att hålla fast vid.

Jag ser således två problem, ett i nutid med svårigheter att byta till ett annat, kanske billigare och mer passande program, samt ett på lång sikt, nämligen att nyckelord och taggar inte kommer att fungera längre.

Möjligheter

Enligt min bedömning kommer filhanteringsprogram under lång och överskådlig framtid att använda namn för att identifiera datafiler. Filnamnen följer internationella standards och kan användas av olika operativsystem och programvaror.

Filnamnen, som nu kan innehålla 255 tecken, framstår därmed som den mest framtidssäkra elementen inom datavärlden. Det är därför rimligt att utnyttja hela den kapacitet som filnamnen erbjuder för att göra informationen om en bildfil så användbar som möjligt.

Ett exempel kan vara att lägga in information om motivet som person/er, aktivitet, plats, tid mm. i filnamnet. Varje filhanteringsprogram kan då med denna lätt tillgängliga information söka och gruppera filer för olika ändamål.

Genomförda prov

I slutänden behöver förslaget fungera vid praktiska prov. De prov som har genomförts är en testserie med 113 000 filer med 217-247 tecken långa filnamn på DNG-filer som har verifierats

Försöket visar att 113 000 bildfiler med långa filnamn med 217 - 245 tecken fungerar utan anmärkning eller att skadas i programmen Lightroom Classic och filhanteraren Finder

Testet redovisas i rapporten Hans Holmqvist, (2021-2023) ”Rapport 1A: 217-247 tecken i filnamn i Lightroom och Finder”.
www.hallbarabilder.org.

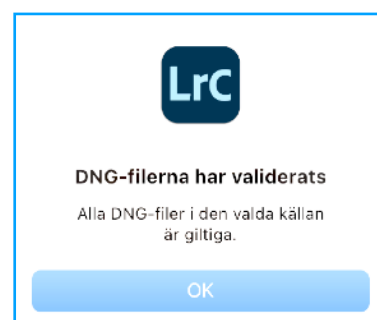

Bild App 1: Resultatrapport för validering

Det andra testet består i att långa filnamn har används i praktisk fotografisk verksamhet med sammanlagt cirka 10000 fotografier. Resultatet har varit övertygande därför att det fungerar parallellt både i Lightroom, Finder och andra program. Man söker helt enkelt på ett känt eller gissat namn, plats, årtal, datum, händelse, aktivitet och hittar snabbt den sökta eller de sökta bilderna.

En annan erfarenhet, vilket är av stort värde för en ovan framtida användare av arkivet, är att sökningen kan göras på kända personer och företeelser utan förkunskaper om hur man använder ett specialprogram som Lightroom. Denna egenskap anser jag vara av stort värde för den som ska söka i ett främmande digitalt arkiv.

Ytterligare en poäng är att ”nyckelorden” i en fil är omedelbart synbara i filnamnet. Bara att se namnen kan räcka för att finna vad man söker. Dessutom kan man med Kontaktkopior i Lightroom lägga filnamnen till respektive miniatyrbilder så att sökbarheten blir maximal både i närtid och framtid.

Nackdelar är av ganska banal karaktär. Om man t.ex. beskriver vissa bilder med ordet ”art” och sedan söker på Svartsjö så dyker ”art”-bilderna upp med vissa sökinställningar. Detta är dock bara en enkel hanteringsfråga.

Bildfiler innehåller också Metadata som består av kamerans information, EXIF, och fotografens tillagda information IPTC. I synnerhet EXIF ger mycket värdefull information men kräver för att kunna användas effektivt speciell programvara som Lightroom. Det bör man inte göra nödvändigt för en framtida användning av ett hobbyarkiv.

Filnamn kan betraktas som synliga metadata.

Jag föreslår mot denna bakgrund att man betraktar filnamn som en egen grupp metadata, alltså information om fotot vid sidan av EXIF och IPTC, och som kan utnyttjas helt fritt av fotografen. Fördelen är att denna information kan läsas av alla filhanterare och man behöver inte dedikerade fotoprogram.

Filhanteringsprogram har också utmärkta sök- och namnändringsfunktioner som gör att de blir effektivare vid organisering än vad Nyckelordshanterare är.

Fördelarna är att fotografen med filnamnet (max 255 tecken) har fullkomlig frihet att skriva in vilka metadata som helst om fotot och att dessa metadata alltid följer med fotot på ett lätt synbart och sökbart sätt oavsett vilket filhanteringsprogram som används.

En viktig fördel är att fotografen slipper därmed tänks på om Nyckelord finns i en del av filens innehåll, som data i Lightrooms Katalog, eller i XMP-data. Detta bidrar till säkrare bildhantering.

*